

Русі / [Переднє слово П. М. Гвоздецького]. – 3-тє факс. вид. / М. Аркас. – К.: Вища школа, 1993. – 414 с. 12. Коваленко Л. Т. Петро Конашевич Сагайдачний (до 380-річчя від дня смерті) / Л. Т. Коваленко // Воєнна історія. – № 2. – 2002. – С. 103–110. 13. Жукович П. Н. Протестация митр. Иова Борецкого и других западнорусских иерархов, составленная 28 апреля 1621 г. / П. Н. Жукович // Статьи по славяноведению. – СПб., 1910. – Вып. 3. – С. 142. 14. Гуржій О. Особливості воєнно-морського мистецтва українських козаків у першій половині XVII ст. / О. Гуржій, В. Корнієнко // Воєнна історія. – № 2. – 2002. – С. 22–27.

Игорь Мельничук

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ГЕТЬМАНА П. САГАЙДАЧНОГО ПО ФОРМИРОВАНИЮ УКРАИНСКОЙ ВОЕННО-ПОЛИТИЧЕСКОЙ ЭЛИТЫ

В статье проанализирована деятельность П. Сагайдачного по созданию украинской военно-политической элиты ("значительного товарищества") как руководящей силы казацкого автономного государства.

Ключевые слова: профессиональная армия, казацкая старшина элита, государственная идеология, автономия.

Igor Melnychuk

HETMAN SAGAYDACHNOGO ACTIVITIES RELATED TO UKRAINIAN MILITARY AND POLITICAL ELITE

In the article activity of P. Sagaydachno is analysed on creation of the Ukrainian military-political elite ("considerable association") as leading force of the cossack autonomous state.

Key words: professional army, cossack petty officers elite, state ideology, autonomy.

УДК 338.03(477)

Микола Стрішенець

ТЕРЕБОВЛЯНЩИНА В ПЕРІОД НАЦІОНАЛЬНО-ВИЗВОЛЬНОЇ ВІЙНИ ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ГЕТЬМАНА Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

У статті висвітлюється участь населення Теробовлянщини у національно-визвольній боротьбі проти польсько-шляхетського поневолення у середині XVII ст. Відмічається, що восени 1648 року народні виступи переросли у повстання. 5 жовтня 1648 р. мешканці Теробовлі, при підтримці селян з навколишніх населених пунктів, оволоділи замком, містом, скинули ненависний міський уряд і обрали нове керівництво, яке очолив міщанин І. Лавринів. Сільські повстанці здійснили погроми панських маєтків у селах Варваринці, Зарваниці, Налужжі, Кровинці, Соколові та Соснові.

Ключові слова: Б. Хмельницький, національно-визвольна боротьба, польсько-шляхетська влада, міщани, повстанці.

Українська національна революція середини XVII ст. кардинально змінила хід вітчизняної історії, призвела до утворення гетьманської держави, суттєво вплинула на геополітичний розвиток усієї Європи. Національно-визвольні змагання відбувалися й на західноукраїнських землях, зокрема на Теробовлянщині. Керівник національно-визвольного руху гетьман Б.Хмельницький з козацько-селянським військом, прямуючи на Захід, три рази проходив через територію Тернопільщини. Міщани й селяни краю активно включалися у боротьбу проти польсько-шляхетського гноблення. Аналіз цих подій допоможе зберегти пам'ять про героїчне минуле, допоможе краще використати його у період побудови суверенної Української держави.

Історики доклали значних зусиль до вивчення боротьби українського народу за своє соціальне визволення і скинення польсько-шляхетського поневолення у XVI–XVII ст. Вагоме місце в історичній літературі посідають праці видатного історика України, академіка М. Грушевського. Серед величезного доробку автора є низка праць з литовсько-польського та козацько-гетьманського періодів вітчизняної історії [3]. Важливою заслугою Михайла Сергійовича було те, що він стимулював вивчення, сколихнув уже, здавалося б, вивчені питання національно-визвольного руху на західноукраїнських теренах періоду феодалізму, створив наукову історичну школу у Львові.

Заслужують на увагу праці його учнів: І. Крип'якевича, С. Томашівського та інших учених зазначеної школи [22]. Окремі аспекти національно-визвольної боротьби населення Західної України кінця XVI–XVII ст. висвітлено у праці М. Петровського, що базується на основі використання значної кількості документальних матеріалів [18]. Помітних успіхів у вивченні

досліджуваної теми досягнуто в період підготовки до відзначення 300-річчя Переяславської угоди 1654 р. У цей час створено низку ґрунтовних праць, у яких глибоко розкривається боротьба українського народу за визволення з-під гніту панської Польщі [11–12; 17]. Цікаві питання порушила О. Компан, зосередивши основну увагу на участі міського населення, у тому числі й західноукраїнських земель у боротьбі за визволення.

Значний внесок у історіографію проблеми зробили львівські учені Я. Кісь та Є. Яцкевич [10; 26]. Останній у науково-популярній брошурі в загальних рисах висвітлив визвольні походи гетьмана Б.Хмельницького на західноукраїнські землі.

Заслугує на увагу праця івано-франківського професора В. Грабовецького про становище західноукраїнських земель, боротьбу населення за соціальне визволення з-під поневолення шляхетської Польщі у 1648–1654 рр. Автор скрупульозно аналізує архівний та документальний матеріал, подає інформацію про національно-визвольну боротьбу населення Тернопільщини, зокрема Теребовлянщини [2]. Визвольній боротьбі населення міст України проти соціального гноблення та іноземного поневолення (XVI – перша половина XVII ст.) присвячена монографія П. Михайлини [16]. Природно, що історичні події Теребовлянщини XVII ст. у названих публікаціях висвітлені переважно фрагментарно. Разом з тим, слід зазначити, що, незважаючи на марксистсько-ленінський підхід до трактування і розгляду подій, праці істориків радянської доби становлять важливий період у дослідженні названої теми.

Якісно новий етап у вивченні задекларованої проблематики розпочався із розпадом СРСР. З проголошенням незалежності України, вітчизняні дослідники отримали свободу наукової думки, можливість використовувати різні джерела, об'єктивно, неупереджено підходити до вивчення історичних процесів. У сприятливих умовах демократії та свободи наукової думки вони мали змогу глибоко висвітлити питання національно-визвольного руху XVII ст. та участі у цьому процесі козацько-селянських військ гетьмана Б.Хмельницького на Тернопільщині. Тут виділяються праці тернопільських учених, кандидатів історичних наук В. Савенка, Н. Юрчак та журналіста й публіциста Б. Мельничука [15; 19].

Вагомий внесок у дослідження теми зробили зарубіжні вчені. Професор історії Йоркського університету із Торонто (Канада) О. Субтельний характеризує повстання 1648 року, як важливу подію в житті українського народу. На його думку, за масштабами впливу на суспільне життя воно перевищувало усі інші соціальні конфлікти тогочасної Європи [21, с. 8]. Окремі проблеми національно-визвольної боротьби українського народу середини XVII ст. тією чи іншою мірою знайшли відображення у працях істориків С. Лібішовської, І. Михайловського, А. Прохаски та А. Чоловського із Польщі [27–30].

Аналіз історіографії теми дослідження засвідчує, що вона впродовж багатьох десятиліть досить інтенсивно вивчалася, особливо радянськими істориками. Характер їх праць відзначається пануючими тодішніми ідейно-теоретичними та методологічними засадами, марксистсько-ленінською ідеологією. Усе ж таки вони містять значну інформацію і, за умови критичного їх осмислення, дають можливість об'єктивніше відтворити історичну дійсність.

Питання участі населення Теребовлянщини у національно-визвольній боротьбі згадуються тут здебільшого у зв'язку із висвітленням загальних проблем. Це означає, що названа тема ще не стала предметом спеціального комплексного дослідження. До недостатньо вивчених аспектів проблеми належать питання про роль, участь міських жителів Теребовлі та населення містечок і селищ краю у національно-визвольній боротьбі українського народу проти соціального гноблення.

Історіографічний аналіз досліджуваної теми свідчить про недостатній рівень її наукової розробки. Стаття є першим спеціальним вивченням цієї проблеми. Всебічне її висвітлення дозволить з'ясувати одну із важливих сторінок визвольної війни українського народу середини XVII ст. на прикладі одного з районів нинішньої Тернопільської області – Теребовлянського.

Джерельну базу дослідження складають збірки документів, видані у різні часи. Найбільшу цінність для висвітлення подій мають збірка документів "Жерела до історії України-Руси" [6]. У яких подано інформацію про хід національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст. та участь у ній населення західноукраїнських земель, зокрема Тернопільщини у 1648–1649 рр. Зміст універсалів гетьмана Б. Хмельницького, котрі закликали народ до боротьби з польсько-шляхетською владою, питання роз'яснювальної роботи козацько-селянських військ на території Тернопільщини, допомоги, котра надавалася місцевим міщанам і селянам козацьким військом у боротьбі, висвітлюють матеріали збірки "Історія України в документах і матеріалах", "Документи Богдана Хмельницького" та "Документы об освободительной войне украинского народа 1648–1654 гг." [4–5; 9]. Хоча вони і були видані ще у радянський період, мають певну політичну заангажованість, але містять цікаву інформацію з досліджуваного нами питання. Для загальної характеристики національно-визвольного руху в Західній Україні, окремих його особливостей та

епізодів використовувався "Літопис Самовидця", описи України Л. Боплана, спогади П. Шевальє про війну козаків проти Польщі [1; 14; 23].

Важливу роль у вивченні досліджуваної тематики складають архівні матеріали, що зберігаються у фондах центральних державних історичних архівах України у Києві та Львові [24; 25].

Мета дослідження полягає у комплексному науковому аналізі й оцінці участі міщан Тербовлі та населення навколишніх селищ у національно-визвольному русі українського народу в середині XVII ст., ролі в цьому процесі козацько-селянських військ гетьмана Б.Хмельницького, які перебували у цей час на Тернопіллі.

У період національно-визвольної боротьби українського народу проти польсько-шляхетського панування в середині XVII ст., Тербовлянщина стала одним із центрів активного народного руху. У цей час вона перебувала у складі Речі Посполитої, котра була феодально-кріпосницькою державою із застарілими формами суспільно-політичних відносин. Тут посилювався процес політичної децентралізації. Можновладці прибрали до своїх рук державний апарат, не рахувалися з центральною королівською владою, володіли десятками й сотнями міст, містечок та селищ, вважали себе необмеженими господарями. Усі ці негативні явища ще виразніше проявлялися на поневолених українських землях, зокрема на Тербовлянщині [16, с. 12].

Населення Тербовлянщини було незадоволене соціальним, національним і релігійним становищем, вело боротьбу з польсько-шляхетською владою. Особливо пожвавився визвольний рух міщан і всього населення краю після перемоги козацько-селянських військ під проводом гетьмана Б. Хмельницького над армією Речі Посполитої під Пилявцями на Поділлі. Просування козацького війська до р. Збруч, на західноукраїнські землі, викликало подальше розгортання визвольної боротьби. Інформація про успіхи козацько-селянського війська підсилювала віру населення у визволення. Важливу роль у "показаченні" місцевого населення відігравали універсали гетьмана Б. Хмельницького, у яких він закликав населення виганяти ненависне панство, вступати до козацького війська, боротися за визволення України з-під ярма шляхетської Польщі. Польський шляхтич Я.См'яровський писав: "... чернь звідусіль пливе як муравлі" до козаків [13, с. 406]. Підкреслюючи загальнонародний характер визвольного руху, Самовидець підкреслював: "Так усе, що живо, піднялося в казачество, же заледве знайшов в яком селе такого человека, жеби не мел албо сам, албо син до войска ити..., а иные килько их было вси йшли з двора, тилко одного зоставали" [14, с. 57].

Повідомлення про визвольний рух зі Східної України на Тербовлянщину, як в цілому і на західноукраїнські землі, надходили різними шляхами. Окрім листів-закликів, універсалів, гетьман відряджав сюди спеціальних посланців. У Львові шляхтичі (червень, 1648 р.) заявляли, що від "... Хмельницького вийшло сімдесят" козаків-посланців на Західну Україну для роботи по підбурювання населення до виступів проти польської влади. Це сприяло розгортанню народного повстання [16, с. 152; 20, с. 113]. Представників Б.Хмельницького усюди радо зустрічали, уважно прислухалися до їх повідомлень.

У липні-серпні 1648 року народні виступи на Тербовлянщині переростають у повстання [7, с. 33]. "У мене, – писав тербовлянський староста 18 серпня 1648 р. до львівського підкоморія, – справжня Україна. Тут ні шляхтича, ні ксьондзя, ні жида не знайдеться, навіть Гусятин так пустий, що ледве кілька десятків у ньому людей, а пан Рачинський і то коня в руках тримає, щоб скоріше втекти" [2, с. 58]. Деякі шляхтичі, переконавшись у своєму безвихідному становищі, неспроможності справитися з народними заворушеннями, залишали Тербовлянщину і втікали до Польщі.

Чим ближче підходили до р. Збруч козацькі війська, тим більше тривожилися феодали. Королівський уряд наказав місцевим органам влади посилено готуватися до оборони, зобов'язав пильно стежити за населенням. Адміністрація вживала усіх заходів, щоб не допустити поширення національно-визвольного руху. Зміцнюються стіни, бійниці, ворота фортеці у Тербовлі, на валах встановлюють додатково по декілька гармат, збільшують кількість військового гарнізону. Укріплюються підступи до замку, особливо з північного боку, звідки передбачався наступ визвольного війська та повстанських мас. Чисельність війська у фортеці була доведена до 120 осіб. Крім них, замок повинні були охороняти ще понад 60 міщан-католиків зі своєю зброєю. Українським міщанам більше 200 осіб охороняти замок тербовлянський староста не довіряв, відводив їм для оборони окопи під мурами, бо "...покладатися на них не можна було. Їх лякала найменша тривога". Щоб ізолювати міщан українського походження від центру міста і не допустити будь-якої зради та змови з повстанцями під мурами для них відведено "...окремий шанець, щоб стежити за ними і приглядатися в їх чесності, як кришталь" [2, с. 58]. Та жодні заходи, ні розташування значної кількості військових сил не змогли зупинити пориву населення до боротьби.

Піднесенню національно-визвольної боротьби Тербовлянщини сприяв прихід на Тернопілля козацького війська, яке рухалося на західноукраїнські землі декількома колонами. Головні сили прямували зі Старокостянтинова через Базалію на Збараж-Тернопіль-Зборів-Глиняни і далі до

Львова. Окремі загони йшли бічними маршрутами, надаючи допомогу селянсько-міщанським повстанцям. Один з таких загонів рухався на Тереховлю і Рогатин. Тереховляни радо зустрічали козацьке військо і масово вступали у його ряди.

5 жовтня 1648 р. мешканці Тереховлі піднялися на повстання. Керував повстанням, на думку В. Грабовецького, міщанин І. Крипський [2, с. 58]. За прикладом козацького війська повстанців поділили на 40 десятків, котрі об'єднувалися у чотири сотні. Останні очолили вибрані з ремісників керівники: Я. Великий, К. Швець, Ф. Бориславський, І. Рудий, осавул Василь [6, с. 223–225; 19, с. 100]. Загальна чисельність повстанців становила біля 450 осіб. Серед них були і жінки. Тут виділялася "вдова Коцилиха з трьома жонатими синами" [15, с. 8]. Число повстанців постійно зростало як за рахунок жителів Тереховлі, так і населення з навколишніх селищ. Селянські повстанські групи очолювали головним чином міщани міста [16, с. 154]. При допомозі селянських повстанських загонів міщани Тереховлі здобули укріплений замок. При його взятті, наприклад, брали участь селяни Грицько, Галушка, Мельник, Процик, Семко та ін., що прибули із села Кровинка, розташованого неподалік Тереховлі. Об'єднані міщансько-селянські загони повністю заволоділи містом, захопили майна феодалів на 16 тис. злотих [2, с. 81].

Після скинення шляхетської влади у Тереховлі, уряд міста очолив міщанин І. Лавринів. Він роздавав привілеї на право володіння землею або майном, на гарантування безпеки від повстанців. Одержав він право судити й карати винних. Його помічник І. Крук стратив одного із місцевих шляхтичів. Після поразки повстання у місті Тереховлі, феодали не визнали українського уряду І. Лавриніва: "...не будучи присяглим бургомістром, – заявляли вони, – ні згідно з правом обраним, але абсолютно бургомістрівський обов'язок виконував". І.Лавринів був притягнутий до відповідальності, бо в період керівництва "необмежено управляв містом Тереховлею".

Виступ міщан Тереховлі став прикладом для мешканців багатьох населених пунктів Тереховлянщини. Так, у селі Кровинка повстанці вбили ненависного пана Ю. Пекарського. У Зарваниці знищено панський двір І. Грохольського. Своїми активними діями тут виділялися такі селяни як Г. Григорович, П.Долинний, К.Куриш, М.Кушкович та інші. Повстанці в кількості 50 осіб у Буданові знищили маєтки О.Зам'єховського та Ю.Блажовського, вбили пана Ю.Семигінського. Жителі Струсова, разом із селянами навколишніх селищ Варваринці та Налужжя, розгромили панські маєтки у Соснові та Соколові [8, с. 513]. Феодали та місцеві чиновники свідомо перекичували події, характеризували селян та міщан як розбійників і грабіжників. Вони відмічали, що приводом до виступів була жадоба до чужого майна, а грабіж – головною метою натовпу та його проводирів [27, с. 5; 30, с. 2].

Повстанська боротьба з Тереховлянщини перекинулося й у інші райони Тернопілля. Жителі містечка Підгайці та навколишніх селищ напали на маєток феодала М.Кронського у селі Літин і майже вщент зруйнували усі його будівлі, а майно розграбили [24, арк. 12–13; 25, арк. 652–653]. На боротьбу проти міського управління піднялися мешканці містечка Янів. Допомогу їм надали селяни з села Кобиловолоки, що на Тереховлянщині. Вони навіть брали участь у розправі з ненависним шляхтичем В. Сабінським. Незважаючи на активність повстанців, виступи населення проти польсько-шляхетської влади у березні 1649 року були придушені. Влада жорстоко розправилася з повстанцями. Багато з них було заарештовано, кинуте до в'язниці [8, с. 48].

Походи гетьмана Б.Хмельницького, перехід козацько-селянських військ через територію Тернопільщини на західноукраїнські землі пробудили національну свідомість у населення краю, зокрема на Тереховлянщині, підняли їх на визвольну боротьбу проти польсько-шляхетського поневолення. У повстанських виступах, окрім жителів Тереховлі, брало участь населення близько десяти населених пунктів Тереховлянщини. Найактивнішими були бідні селяни, дрібні ремісники, поденники, слуги багатих купців, інша безправна міська біднота. Повстанці здійснювали напади на польську шляхту, їх слуг, орендарів, руйнували панські двори, здобули укріплені замки у Тереховлі, Буданові та Соколові, надавали допомогу повстанцям за межами Тереховлянщини. Селяни селищ Деренівка, Довге, Кобиловолоки та Ласківці допомагали міщанам Хоросткова й Янова у виступах проти шляхтичів, міського управління. Виступи населення Тереховлянщини проти польсько-шляхетського панування є однією зі славних сторінок визвольної боротьби українського народу проти соціального й національного гноблення.

Список використаних джерел

1. Боплан Гильон Левассер. Описание Украины от пределов Московии до границ Трансильвании / Г.Л.Боплан. – Киев, 1901. – 37 с.
2. Грабовецкий В.В. Західноукраїнські землі в період народновизвольної війни 1648–1654 рр. / В. В. Грабовецкий. – К.: Наук. думка, 1972. – 192 с.
3. Грушевський М.С. Хмельницький і Хмельниччина. Історичний ескіз / М.С.Грушевський // Записки наукового товариства ім. Т.Г.Шевченка. – Львів, 1898. – Т. 23–24. – С. 2–34.
4. Документи Богдана Хмельницького (1648–1657 рр.). – К.: Вид-во АН УРСР, 1961. – 739 с.
5. Документы об освободительной войне украинского народа. 1648–1654 гг. – Киев: Наук. думка, 1965. – 825 с.
6. Жерела до історії України-Руси. – Львів, 1898. – Т. 4. – 496 с.
7. Історія Української РСР. У восьми томах,

десяти книгах. – Т. 2. – К.: Наук. думка, 1979. – 615 с. 8. Історія міст і сіл Української РСР. В 26-ти томах. Тернопільська область. – К.: УРЕ АН УРСР, 1973. – 640 с. 9. Історія України в документах і матеріалах. Т. 3. – К.: Вид-во АН УРСР, 1941. – 290 с. 10. Кісь Я.П. Участь міст західноукраїнських земель у визвольній війні українського народу (1648–1654 pp.) / Я. П. Кісь // Питання історії СРСР. Збірник наукових статей. – Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1958. – С. 96–106. 11. Козаченко А.И. Борьба украинского народа против иноземных поработителей за воссоединение с Россией / А.И.Козаченко. – Москва: Госполитиздат, 1954. – 296 с. 12. Компан О.С. Участь міського населення у визвольній війні українського народу 1648–1654 pp. / О.С.Компан. – К.: Знання, 1954. – 96 с. 13. Крип'якевич І.П. Богдан Хмельницький / І.П.Крип'якевич. – К.: Вид-во АН УРСР, 1954. – 535 с. 14. Літопис Самовидця. Вид. 2-ге. – К.: Наук. думка, 1971. – 208 с. 15. Мельничук Б.І. Шляхами Богдана Хмельницького на Тернопільщині. Путівник / Б.І.Мельничук, Н.М.Юрчак. – Тернопіль: Ред.-вид. відділ по пресі, 1991. – 58 с. 16. Михайлина П.В. Визвольна боротьба трудового населення міст України (1569–1654 pp.) / П. В. Михайлина. – К.: Наук. думка, 1975. – 260 с. 17. Михайлина П.В. Боротьба населення західноукраїнських міст проти польсько-шляхетського поневолення на початковому етапі визвольної війни українського народу (1648 р.) / П. В. Михайлина // Питання історії народів СРСР. Збірник наукових статей. – Харків: Вид-во Харків. ун-ту, 1966. – Вип. 3. – С. 24–32. 18. Петровський М.Н. Визвольна війна українського народу проти шляхетської Польщі і приєднання України до Росії (1648–1654 pp.) / М. Н. Петровський // Нариси з історії України. – К.: Вид-во АН УРСР, 1941. – Вип. 4. – С. 86–92. 19. Савенко В.В. Тернопілля в період національно-визвольної війни під проводом Богдана Хмельницького (1648–1657 pp.) / В.В.Савенко // Тернопільщина: сторінки історії. – Тернопіль, 1997. – С. 98–106. 20. Смолій В.А. Українська національна революція XVII ст. (1648–1676 pp.) / В. А. Смолій, В. С. Степанков. – Т. 7. – Київ: Вид-во "Альтернативи", 1999. – 352 с. 21. Субтельний О.М. Україна. Історія / О. М. Субтельний. – К.:Либідь, 1991. – 510 с. 22. Томашівський С.Т. Народні рухи в Галицькій Русі 1648 р. / С.Т.Томашівський // Записки наукового товариства ім. Т.Г.Шевченка. – Львів, 1898. – Т. 23–24. – С. 35–138. 23. Шевальє П. Історія війни козаків проти Польщі / П. Шевальє. – К.: Вид-во АН УРСР, 1960. – 197 с. 24. Центральний державний історичний архів України в м. Києві, ф. 1230, оп. 1, спр. 114, арк. 12–13. 25. Центральний державний історичний архів України в м. Львові, ф. 9, оп. 2, спр. 339, арк. 652–653. 26. Яцкевич Є.А. Визвольні походи Богдана Хмельницького на західні землі України / Є. А. Яцкевич. – Львів: Каменяр, 1954. – 117 с. 27. Czolowski A. Z dziejow Chmielnicyzny na Podkarpaciu / A.Czelowski. – Lwow, 1931. – 273 s. 28. Libiszowska Z. Stosunek polskich mas ludowych do walki narodowo-wyzwolenczej na Ukrainie w latach 1648 – 1654 r. / Z.Libiszowska// Sesja naukowa w trzeciecinie rocznice zjednoczenia Ukrainy z Rosja 1654–1954. – Warszawa, 1956. – 239 s. 29. Michalowski j. Ksiega pamietnicza / J.Michalowski. – Krakow, 1864. – 489 s. 30. Prochaska A. Krowawy rok 1648 na Czerwonej Rusi / A.Prochaska // Gazeta lwowska. – 1919. – styczen 24.

Николай Стришенец

ТЕРЕБОВЛЯНИЩИНА В ПЕРИОД НАЦИОНАЛЬНО-ОСВОБОДИТЕЛЬНОЙ ВОЙНЫ ПОД РУКОВОДСТВОМ ГЕТМАНА Б.ХМЕЛЬНИЦКОГО В СЕРЕДИНЕ XVII В.

В статье освещается участие населения Теревовлянищины в национально-освободительной борьбе против польско-шляхетского угнетения в середине XVII века. Отмечается, что осенью 1648 года народные выступления переросли в восстание. 5 октября 1648 г. жители Теревовли, при помощи крестьян близлежащих населенных пунктов, овладели замком, городом, свергнули ненавистное городское правление и избрали новое руководство, которое возглавил мещанин И.Лаврынив. Сельские повстанцы совершили погромы панских имений в селах Варваринцы, Зарва-ница, Налужья, Кровинка, Соколов и Соснов.

Ключевые слова: национально-освободительная борьба, польско-шляхетская власть, мещане, крестьяне, повстанцы.

Mykola Strishenets

Participation of Terebovlyanshchyna population in the national liberation struggle against Polish noble enslavement in the middle of 17 century is illustrated in the article. It is marked that public actions turned into rebellions in the autumn of 1648. On the 5 of October, 1648 residents of Terebovlya town with support of peasants from neighborhood settlements possessed a castle, a town, overthrew hated municipal government and elected new leadership, headed by a philistine I. Lavryniv. Peasant rebels carried out demolitions of manor seats in Varvaryntsi, Zarvanytsya, Naluzhzhya, Krovynka, Sokoliv and Sosniv villages.

Key words: national liberation struggle, Polish noble government, philistines, peasants, rebels.